

Rychle do Linuxu

Pokud doma netrávíte čas jen při operačním systému Windows určitě pro vás nebude hriech si přečíst tento článok o Linuxe, který vás rychle prevetrá po svete operačního systému Linux.

Pokud byste chtěli začít s Linuxem, dříve budete muset "nepozít" hry.

Výhod tohoto operačního systému je opravdu mnoho, jmenujme tedy jen ty nejdůležitější výhody a nevýhody.

Jsou to:

výhody

- stabilita systému

- bezpečnost

nevýhody

nefungují programy z prostředí Windows

vcelku dostupné

distribuce v případě starších verzí se mohou objevit problémy s hardwarem

Můžete si vybrat z nejpopulárnějších distribucí, a to Suse, Red Hat, Mandrake, Slackware, Debian.

Jakou si vybrat distribuci a kde ji sehnat?

Existuje mnoho distribucí OS Linux (základní distribuce, "Live" distribuce), my se však bude zaměřovat pouze na základní distribuce.

Pokud jste se rozhodli si dát na vaše pc linux, vřele vám doporučuji distribuci Suse linux či Mandrake. Pokud jste poněkud pokročilí, v tom případě doporučuji distribuci Debian v které je mnoho nastavení a pro pohyb v tomto systému byste měli být linuxu znalí. Distribuce RedHat (červený klobouk) je poněkud síťová verze která se hodí do např. ethernetových sítí, ale lze použít také variantu Debian která je také sítí. Distribucím Slackware a Mandrake se nebudeme vřovat. Možná později.

Téměř všechny distribuce můžete sehnat buď to na internetu, na FTP server (lze z nich přímo instalovat do počítače) nebo klasicky na CD (existují také placené verze od 1000 až do 10 000 Kč kde je také mnoho komerčních programů). Ale pozor, už dávno jsou pryč doby kdy se LINUX šířil na 1 či 2 CD.

Jestliže už máte na vašem PC jeden operační systém (asi Windows), bude se muset rozdělit disk na dva oddíly. Na jednom bude MS Windows a na druhém Linux.

Ale jak to udělat? Většinou máme hdd rozdělen jen na "c:". Proto musíme vytvořit novou diskovou oblast dostatečně velkou pro nový OS. Jestliže chcete instalovat distribuci Suse, nemusíte se něeho bát, v nabídce instalace si vše nastavíte a instalace rozdlí disk sama (doporučujeme defragmentovat disk). K rozdlování disku bych doporučil sítí utility Partition Magic, či jinou. A pokud budete mít alespoň špetku štěstí, nestratíte žádná data!. V příštím čísle si vybereme souborový systém

Souborový systém je prosøedí, ve kterém jsou uložena všechna data. Ve Windows jsou to už nepoužívaný FAT16 a dnešní FAT32 nebo NTFS.

Souborových systémů není málo. Ale nejlepší jsou jen 3. Buďto si vyberete už odcházející Ext2fs, Výhodnější Ext3fs èi podobný ReiserFS. Teď si jen vybrat. Pokud jste tak ještě neudílali při vytvoření nového oddílu, budete mít možnost po vsunutí instalačního CD do vaší krásné oblíbené mechaniky. A to bude asi tak všechno ohledně Souborových systémů.

Budu se zabývat zatím jen Novými verzemi jako je napø. verze 8.1 Distribuce Suse. V dalších distribucích je instalace podobná. vsunneme médium do mechaniky, vyberme si jazyk pro instalaci, nastavíme všechny potřebné věci jako napø. časové pásmo atd. Zde se také můžete přepnout do menu dělení disků, kde můžete rozdělit váš fyzický disk na několik oblastí, o kterých jsem už mluvil. V následujícím menu vybereme balíky které chceme instalovat. Na tomto také závisí doba instalace. Vše je přiraveno, můžete instalovat! Po nainstalování nastavte heslo pro uživatele root(admin). Budete dotázáni jestli chcete pracovat v grafickém režimu => odsouhlaste. Pokud budete využívat textový režim, stačí napsat příkaz "startx".

Možná si øeknete: "Co je to ten zaváděè? A jak vlastně funguje?"

Zaváděè systému je vlastně program který se nainstaluje do tzv. MBR(master boot record).

Když se spouští počítaè, přistupuje právě k tomuto sektoru z kterého máme přístup k tzv. boot recordům, kde se vlastně spouští samotný OS.

Èást tohoto programu se nahraje do MBR sektoru, a místo toho, aby se okamžitě spustil OS, spustí se tento program(zaváděè) a odsud si "vyberete" OS, který chcete spustit.

!!POZOR!! Zaváděè systému musí umět zacházet s každým OS, který máte v počítaèi!

LILLO

Tento zaváděè(Linux LOader) je asi nejznámijším OS zaváděèem. LILLO můžeme chránit heslem, poměrně lehce konfigurovat, nabízí nám také speciální příkazový øádek. Ale pozor, NEPODPORUJE MS WIXP!

GRUB

GRUB postupně vytlaèuje giganta LILLO, jelikož GRUB předěí některé jeho vlastnosti. Grub má také "výhodu", že je narozdíl od LILLO vyroben v jazyku C, což už si nikteøí z vás domyslí. Jinak je GRUB velmi podobný svému sousedovi.

Jaké je složení adresářového stromu?

Stejně jako ve Windows najdeme i v Linuxu Adresářový strom. Jako je ve Windows adresář Program Files, WINDOWS, install a další, to najdeme i v LI v poněkud jiné a podrobnější variantě.

Když ve Windows existuje kořenový adresář "c:", v Linuxu je to adresář root

Podívejme se ale na úplné rozložení disku:

/dev

Tento adresář(device) obsahuje důležité ovladače pro CD-romku, disketovku, tiskárnu atd.....

/bin

Tento adresář(binary) obsahuje nejpoužívanější příkazy a programy které tyto příkazy zprostředkovávají. Nacházejí se zde také interprety příkazů.

/home

Tento adresář jak je možno poznat je domácí adresář uživatele systému.

/lib

V tomto adresáři(libraries) se nacházejí tzv. sdílené knihovny(knihovny, které používá více programů).

/etc

V tomto adresáři(z řeckého "etcetera"[podobné, další, různé]) se nachází životně důležité soubory passwd, shadow, group, různé skripty, informace o účtech a hesla(možná jsou kódovaná v md5?). Přístup nemá každý.

/mnt

Sem se připojují periférie(někde zastoupeny floppy a cdrom).

/proc

neposkytuje místo pro data, ale poskytuje informace pro správu procesů. "Nemusíte si ho všimnout."

/tmp

Zde se ukládají dočasně soubory. Často se sám maže.(jako ve Windows temporary files)

/sbin

Obsahuje obslužné programy které může spouštít jen root(admin).

/opt

Sem si instalujte co potřebujete.Jako Program Files,obsah vidí všichni uživatelé.

/var

Zde se nachází soubory, které za běhu syst. miní svoji velikost.

Tolik o hierarchii systému. Teď nás bude čekat tolik obávaná část "textový režim".Bojíte se?

Jak se má správně systém zapínat,vypínat a restartovat?

"Když zapínáme Linux,vidíme co u Windows nikdy bez nastavení nevidíme", tedy vypisování všelijakých věcí, tyto věci nás informují co se zrovna spouští,kontroluje atd....Ano, je to tzv. bootování Po skončení bootování se nám zobrazí výzva login a password

(Pokud se díváte že jste v grafickém prostředí, tak jste si to nastavili při instalaci.)

Tak tedy k věci,jakmile jste se přihlásili,vidíte obrazovku s kurzorem.Pokud se chcete přepnout do gr. režimu,stačí napsat kouzelné startx)z grafického se přepnete do textového stisknutím kombinace CTRL+ALT+F2

Restart je vlastně vypnutí systému a opětovné zapnutí,takže rebootování.Takže,pokud chcete restartovat systém,stačí napsat jednoduchý příkazreboot.Druhým způsobem je příkazshutdown -r nowkde "-r" znamená reboot èi "-h" "halt"tento příkaz počítáè vypne.V grafickém prostředí máte všechno v Menu.